

annum CC. Et præclarissima ingenia ad se audiendum traxit, Origenem (quantum virum), Plotinum, Erennium, Olympium, et alios plurimos. Plotinus eum secutus, sua scripta mente illius replevit. Quod, et Amelius et Parphyrius eius discipuli, et horum auditores Theodorus, et Iamblichus, Platonicorum omnium, ut videtur, maximus. Qui Zoroastri oracula XXX forsan libris exposuit. Damascius enim ut iam dixi, XXVIII citat. Quæ et eius discipulus Syrianus, et huius, Proclus, comentariis illustrarunt, et iis sæpe pro præsentis, tamquam firmissimis sunt usi fundamentis. Sed hæc quidem de intellectu historia, ad nostram philosophiam, nec multum videtur pertinere, neque ab ea aborrere multum. Sed in eam libuit excurrere, ut tota de Mente, et origo et præstantia fieret notior, quam hactenus fuerit. Ad propositam ergo quæstionem regrediamur. Utrum Deus pater sit, intellectus. Diximus autem a Zoroastre, a quo omnis de intellectu fluxit sapientia, Deum patrem numquam intellectus nomine, fuisse appellatum, sicuti neque a Platone, neque a Platónico magno, quo ante nominavi, ullo. D. vero Dionysius, qui annis circiter C. eos præcessit, idem visus est sentire, et hoc plus de tota pronunciavit Trinitate.

“Ὑπὲρ νοῦν καθόλου, καὶ οὐσίαν ἴδρυται.

“Super Mentem in universum, et essentiam est constituta.” Et alibi.

Τὸ μὲν ὕπερ νοῦν, καὶ οὐσίαν τῆς θεαρχίας κρύφιον.

“Archanum, id, quod est supra mentem. Et essentiam, Deitatis principium.”

Aliis quoque locis pluribus eandem confirmavit sententiam. Neque vero Io.

Damascenus, qui post Dionysium CCC. post Ammonium CC annis floruit, et tot numero Dei nomina ex vetustioribus Theologis nostratibus collegit, Trinitatem, aut Deum Patrem intellectum appellavit, umquam. Quod forte, et alii fecerunt patres. Aristoteles autem, qui divinitatem fere penitus ignoravit, intellectus multiplices illos, quos vidimus, confinxit. Et tam præcipites eos, per animæ potentias omnes dedit, ut ent extra humanam speciem, brutorum animis quorundam, eum donaverit. Et simul cum his, Deum, quem animal quoque nominavit, intellectum esse fecit. Eum in hoc, sicuti, et in omnibus, secuti sunt, recentium Theologorum aliqui. Ommitto Zoroastrem, ommitto Platonem, suosque tot nobilissimos, Augustino bene notos, his vero penitus ignotos. Sed Aristotelem, divinitatis prorsus nescius, Dionysio, Damasceno, aliisque sanctissimis patribus anteposuisse, haud scio quid nam sapiat. Ex quo tota etiam divina philosophia, de primum principiis, de rerum productione, de providentia, est penitus perturbata. Nam dum pro certo, ab illo, et ignaro, et impio, arripiunt, Deum esse intellectum. Idque nulla ratione, sed illius sola autoritate contendunt, innumeras excitarunt quæstiones. Quæ tametsi infinitas, et in publicis, et in privatis cœnobiorum scholis fuerint agitatae, et agitentur, contentiosæ quidem illæ semper apparverunt: semper etiam insolubiles evaserunt, et quarum, quasi tot labyrinthorum, nulli umquam exitus apparverunt. Quis enim ex falsitatis labyrintho, inveniatur veritati exitus? Profecto ingens hæc est quæstio. Quam nos rationibus philosophicis, ac maxime ex intellectus natura, discutere tentemus, et si possimus quam clarissime peragamus.

Si Deus Pater est intellectus, intelligit. Si etiam intellectus habet, intelligit. Sed si habet per participationem, habet ab alio, eoque superiore. At ipso nihil est superius, nihil prius. Non ergo intellectum ab alio habet. Ergo si intelligit, ipsemet est intellectus. Si vero non intelligit, intellectus non est dicendus. Sin autem intellectus est, et non intelligit, Mensa quædam amens est, et insipiens. Idque ei accidere est necesse: vel quia intelligere nequeat, vel quia nolit, vel quia nesciat, vel quia ocietur. De quatuor hisce, tria priora, non posse, nolle, nescire, maximam inferunt in eum imperfectionem: quam omnem ab eo abesse iam toties est demonstratum. Ociatur ne igitur? Idque vel sponte, vel coactus? Si coactum dicamus, iam alium dabimus ipso potentiorum. At nullus est. Ergo non coactus. Quid ergo sponte? Neque id. Bonum enim ociari non posse, ostendit ratio. Boni enim hyparxis est, bonum facere. Ergo dum bonum est, bonum facit. At semper bonum est, ergo semper bonum facit. Ergo semper operatur. Ergo semper in operatione versatur. Ergo ociatur numquam. Ocium enim inter mala